CONCURS de NARRATIVA CURTA

Ploma de ferro

2005

AL MEU ASSASSÍ
O LA NINA QUE JA NO SÓC

Narració guanyadora:
Aïda Estrada Company
Castelló de la Ribera (País Valencià)

"...soy mi cara en el viento, a contraviento,
y soy el viento que me golpea la cara."
Eduardo Galeano

Avui m'he fet gran. En un instant han passat divuit anys de la meva vida i me n'adono que en tinc 27 i que és ara quan esdevinc una nina, una adolescent, una xica, una dona. És ara quan sóc, quan començo a ser tot el que mai no he sigut. Ara sóc tot el que tu no em deixares ser. Ara que recupero els drets que em furtares.

I és ara quan em dirigeixo a tu, quan et puc parlar, quan et parlo, quan et puc dir les coses clares, tot allò que vaig callar durant tants anys, tot allò que he guardat a la memòria, de manera tan profunda i tan present, tot allò que ha estat turmentant-me, que assassinava el meu ésser, que el dessagnava lentament, gota a gota.

Ara vull parlar amb tu. I no amb el tu que ha mort, amb el tu que jau sota una làpida al cementiri. No. Vull parlar amb el tu que es va instal·lar a la meva ment, amb el tu que no m'ha deixat mai, amb el tu que no m'abandona. Avui vull fer-te fora de mi. Vull treure't de la meva ment, de la meva vida, perquè m'he cansat de tu. Perquè m'he cansat de respirar la teva olor a cada instant, eixa olor de podridura que desprenies en acostar-te a mi. Perquè m'he cansat de sentir el teu tacte cada dia en treure'm els vestits. Perquè m'he cansat de passar les nits en vetlla, de tenir por dels homes, de tenir por de mi. Perquè no vull trobar-te enlloc. No vull pensar-te enlloc. No vull veure't reflectit en la mirada d'altres. Et veig cada dia, en qualsevol moment, en qualsevol situació.

I, sí, cada dia pujo al tren per anar a la feina, per fugir de tu, per fugir de tot. Pujo a un tren abarrotat, que circula de gom a gom sense deixar espai per respirar. I l'ambient està carregat, ple de gent que s'estreny, que m'estreny, que mira, que observa, que es frega, que em frega, que es toca, que em toca. I jo sento calor al cos, sento bullir les galtes, sento que em falta l'aire i que em marejo, penso que caic. I intento fugir de les mirades dels homes, de tantes mirades que em mostren el teu rostre tan mort amb la vida i tan viu en el meu pensament. I sento el teu alè calent de tabac i cervesa prop del meu coll. Encara veig les teves dents brutes i enverinades empresonades per uns llavis eixuts i trencats que intenten besar els meus mentre m'amenacen perquè no digui res, perquè no reveli el teu secret, el nostre secret –dius-.

Encara sento la por dins del cos, les cames fluixes, la respiració tallada, l'angúnia, el fàstic. Encara noto el tacte de la teva pell aspra i feixuga fregar la meva pell tendra i innocent de nina desvirgada, de persona violada. La meva esquena contra la paret, la boca tapada, silenciada, els ulls plens de pànic, el cos brut de tu. El teu membre dur, tens, que intenta sortir per la bragueta i es refrega pel meu cos, contra el meu sexe de pell blanca i fina. Noto les teves mans estrenyent-me els pits, uns pits que encara no existeixen, que tractes d'inventar amb la teva ment malalta. Les noto recorrent el meu cos, cercant quelcom sota la falda, intentant trobar un tresor, una joia, la meva perla. Noto els teus dits d'espart baixant les meves bragues, trencant la meva vida una i mil vegades.

Tinc la teva imatge fixada en la ment, clavada en la memòria. Recordo cada paraula, cada olor, cada mirada, cada gest. El tacte de les teves mans gravat a foc en la meva pell. El dolor i la por dins el meu cor. La por, la por, la por, la por envaint la meva cambra, amb el cap ple de tu amagat sota el coixí en la foscor de la nit. Et convertires en els llençols que em cobrien, en el pijama que em vestia, en la pinta que em pentinava els cabells, en la motxilla que m'acompanyava a l'escola, en la vora descosida del meu uniforme de col·legi de monges, en l'assassí de la meva innocència.

I recordo les nits d'insomni, la sensació de recórrer un passadís infinit, claustrofòbic, asfixiant, sense eixides, sense portes ni finestres, sense llum. Un túnel cilíndric pel qual corria eternament apressada per la teva imatge, que em perseguia incansable. I tenia calor. I em despertava amb un fort crit que se m'escapava per la boca, xopa de suor i mullada per l'orí. Despertava del somni, no del malson. Tu no desapareixies en la vigília, estaves sempre present, en cada ombra que em seguia, en cada mirada que m'observava, en cada veu que jo sentia.

Mai no vaig gosar de contar res a ningú. Mai no vaig tenir la força. Vaig acceptar el fet amb una fortalesa apresa a la força. Sempre a la força. Amb el meu instint de

supervivència, amb el meu afany de superació. Vaig esdevenir la tomba que em soterrava viva, que guardava el teu secret, el nostre –deies-. I he viscut una vida de mentida, una vida fingida, una vida amagada, de mi, de tu, de tothom, de la vida.

Però ara ja no ets aquí. Ara et deus estar podrint a la teva tomba. Potser ja deus estar podrit. Només espero que el teu cos encara sentís/sentira [1] quan els cucs se'l menjaren, i espero que ho feren lents, amb mossos petits, xuclant la sang de les ferides, arrossegant-se pel teu cos al seu antull, perforant amb les seves potes afilades la teva pell d'animal de tir, delectant-se del teu sabor amarg i martiritzant-te així fins a la fi de l'eternitat que mai no arriba, que mai no arribi. Espero que sentires la brutedat, la soledat i la cremor de la impotència, que sentires com es podrien i es desintegraven les teves mans, eixes que em furtaren carícies, eixes que s'amagaven intruses sota la meva falda. Espero que et caigueren les dents a poc a poc, fent-me mal, i que te'n sortiren de noves i que t'ompliren la boca i t'impediren engolir, que t'ofegares amb elles i no pogueres cridar. Espero que la teva tomba foren les quatre parets que amagaven el teu secret, el nostre –dic-. Que la teva por fos només tota la meva por elevada a una potència infernal, elevada a l'infern. Desitjo que el dia de la teva mort pagares el teu deute, que encara l'estigues pagant, que el paguis per sempre. Jo et condemno a un martiri etern, jo et fico dins una foguera i avivo el foc que cremarà incandescent la teva ànima despietada que mai no esdevé cendra, que sempre és flama encesa. I desitjo que la teva veu no pugui cridar, que t'ennueguis amb les teves dents de cos podrit i boca eixuta. Que et rebentin els intestins i l'olor de merda penetri per tots els teus sentits. Espero que mai ningú no perdoni els teus pecats. I que els teus fills, i els fills dels teus fills, i els fills dels fills dels teus fills i tota la teva descendència paguin la teva pena, i que tu ho veges per entremig de les flames. I que els teus ulls no puguin plorar, i que el teu cor no deixi de sentir, no deixi de patir. I amb això encara no podràs esbrinar mai tot el mal que tu em feres, tot el temps que em furtares.

Però, ja mors[2] a la meva memòria, a poc a poc vas esvaint-te, la teva imatge es difumina i esdevé una boira fina, transparent. Em gito a la vora d'en Pol i ja no rebutjo el seu alè a prop. Les seves mans cerquen cauteloses trobar-se amb el meu cos, cada vegada més relaxat, i m'ofereixen les carícies més tendres. La meva pell, encara fina, agraeix el seu tacte suau i subtil, i respira pau per tots els porus. M'apropa els llavis al front i els meus, com el capoll d'una rosa, s'obren per a ell i ens fonem en un bes quasi nupcial. I conduïts per la sinceritat d'un sentiment, per la tendresa dels nostres pensaments, per la guia de la nostra voluntat, ens abandonem a un joc de carícies ingènues, de besos regalats, d'imatges perfectes, de fets[3] triats. I llavors, en aqueix precís moment, en aqueix preciós moment, deixo de tenir nou anys i esdevinc l'adolescent enamoradissa[4] que troba el seu primer amor, que sent voletejar papallones a l'estómac, que regala els seus primers besos, els seus besos més joves; esdevinc la xica fadrina que busca aventures, que té una aventura, que sedueix un noi o un altre, que se l'emporta a casa una nit de discoteca i es lliura al seu desig, a la seva voluntat; esdevinc la dona casada que es espera ansiosa el seu home al llit conjugal, una esposa enamorada, respectada i lloada pel seu amant, una amant vella i nova alhora, segura.

Llavors, eixa sóc jo, la nina que ja no sóc, la jo que desconeixia. Em presento a mi mateixa la persona que sóc, que tu no em deixares ser. I condenso en un gest, en un instant, tot el que no he pogut ser mai, tot el que no he pogut fer mai. I em faig gran cada dia, amb cada bes, amb cada carícia. I això t'esborra, et difumina, t'evapora, t'elimina.

[1] Vull indicar temps passat

[2] ja mors, vull indicar una acció present continua. Mors cada dia, amb cadascun dels meus gestos

[3] fets triats per la protagonista, no pel seu violador

[4] el "de" que precedia aquest mot era una errata, cal suprimir-lo

CELTIS AUSTRALIS

Accèssit:

Manel Santana Morro

Pseudònim: Ull de Sol

He d'assumir el que sembla inevitable: estic molt a prop de la mort. Fa dies que al meu voltant començaren a succeir transformacions ben diferents a les habituals: la terra va començar a tremolar de forma intermitent, com si li clavassin grans punxons a cops de martell, i un renou infernal es féu l'amo dels sementers de terra argilosa on he viscut tants d'anys. El vent em dugué les noves: el camí des pou Nou deixaria d'existir i passaria a ser un enorme vial, de molts metres d'amplada. Tots aquells que ens trobam ben enmig del nou traçat serem arrabassats, esbucats o arrasats per l'avenç de màquines que no troben res que les faci aturar: ni el rocam, ni els desnivells, ni les construccions tradicionals, ni tampoc els arbres. Absolutament res. Gairebé no puc respirar. Primer les meves fulles s'ompliren del polsim de roca esquarterada que amb les bufades de la tramuntana s'escamparen anàrquiques pels quatre punts cardinals. Després, vengueren dos manobres i serraren una a una totes les meves branques fins que sols deixaren el tronc que s'ha enlairat al llarg dels gairebé quatre-cents anys de vida que tenc. El meu nom científic és Celtis australis, però aquí tothom em coneix com el lledoner des camí.

Des d'on som veig el poc que queda sense esbaldregar de ca la "Gavatxa", una antiga barraca de roter, feta de pedra en sec, a la qual li edificaren algunes estances annexes. Allà hi varen viure fa molt temps na Margarida "Gavatxa" i la seva família. Però, qui era la "Gavatxa"? Com assenyala el malnom, procedia de França, d'on arribà ja fa molts, molts d'anys amb el seu marit i la filla d'ambdós. Es deia que fugia de la inquisició francesa acusada de ser bruixa, conjuradora i invocadora dels esperits malignes. El seu marit, prim com una granera, un cop a la setmana anava a la vila a comprar el poc que necessitaven i sempre es feia entendre amb senyes. Mai no es va saber si es comunicava així perquè no sabia mallorquí o perquè era mut, però era prou efectiu. Amb tota casta de moviments i gestos, sempre marxava de la botiga amb el que necessitava: agulles de totes les mides, sal granada, alls i potons de porc. Sempre comprava el mateix. Però no fou això el que desfermà les sospites més grosses, sinó quan un foraviler arribà al poble amb la notícia d'haver vist na Margarida tota despullada dins un esbarzer. Heu de saber que aquesta era la pràctica amb la qual es diu que una dona passa de l'estat normal al de bruixa, i el que és més extraordinari: no es fa cap rapinyada ni nafra a la pell i les punxes no li produeixen cap dolor.

Des de la meva situació de privilegi foren moltes les coses que vaig escoltar i veure. "La "Gavatxa" és una sortillera; hem de fer qualque cosa si no volem prendre mal", es deia, quan veien sortir el seu marit de la botiga amb la senalla plena de sal, alls i potons. Un altre veí, del qual no sé el nom, explicà el següent als que l'escoltaven: "Jo l'altre dia vaig passar prop de casa seva i hi havia un moix negre davant el portal. Sí, no en tenc cap dubte, aquesta dona té mal de diable". I afegí: "Ha fet un pacte amb Satanàs i no es torbarà a fer tota casta de conjurs en contra nostra". Aquests són sols alguns dels comentaris que vaig sentir de la gent que passejava pel camí del pou Nou. No hi havia dia que no escoltàs com alguns veïns deien la mala pèssima d'aquella dona i com el xafardeig és un mal encomanadís, aviat eren molts els que posaven mal a la meva veïna i cada desgràcia era una excusa adient per posar-la de volta i mitja.

Na Margarida "Gavatxa" era molt bellugadissa i no hi havia dia que no sortís de casa seva a recollir herbes i arrels. També tenia un hortet petit on sembrava allò que necessitava per viure i per bruixejar. Jo era un dels seus arbres predilectes, perquè amb les meves fulles feia una infusió astringent molt efectiva.

La mala sort, o qualque circumstància fatídica que desconec, féu que durant molts mesos no nasqués cap infant, ni que cap dona de la vila no aconseguís tampoc quedar embarassada. Don Francesc Ximelis, que tenia l'afecció de comptabilitzar-ho tot i deixar-ho per escrit, fou el primer que se'n va témer:

-No me direu que no es estrany, això? digué al rector. Si vós m'assegurau que compliu rigorosament amb la vostra obligació cristiana i apuntau tots els infants que passen per la pila baptismal, ja em direu què deu passar. Jo no vull acusar ningú, però els fets són els fets. I així va ésser com na Margarida "Gavatxa" fou inculpada de deixar eixorques totes les dones de la vila. Es desfermà una controvèrsia fora mida i fins i tot a Ciutat se'n varen fer ressò. Va venir expressament un dominic, membre del Sant Ofici, amb l'objectiu d'aclarir aquell misteri, i assegurà que si convenia hi posaria remei amb els procediments habituals d'aquella institució. Es va passejar per totes i cadascuna de les llars

del poble, parlà amb tothom que tenia alguna cosa a dir i visità en dues ocasions na Margarida i en Paul "Gavatxos". No trobà res concloent que servís d'acusació prou sòlida. A més, els nous corrents ideològics del Segle de les Llums no estaven per la labor de concedir a la Santa Inquisició les regalies i privilegis d'anys enrere, i exigien als inquisidors proves menys subjectives a l'hora de condemnar algú.

- L'unica solució que hi veig ?digué el membre de la congregació de Sant Domingo- es que regueu amb aigua beneïda la casa d'aquesta dona i que pengeu en el lledoner que hi ha vora casa seva una branca de llorer beneït el dia de Pasqua. El bon Jesús farà la resta.

Poc temps després les panxes de moltes dones tornaren a inflar-se i l'alegria es reconcilià amb moltes llars de la nostra estimada vila.

Precisament a sota de la branca de la qual penjava el llorer, dos-cents anys més tard s'hi varen estimar de bon de veres en Miquel i na Catalina.

Cada dijous dinaven al restaurant Cas Patró, d'es Portitxol. N'Andreu Pujades, hoteler i batle d'una vila de terra endins, devers la una sortia de la Diputació Provincial, on ocupava un càrrec rellevant, i es reunia amb Eliseu Gomis -n'Eliseo-, constructor, promotor urbanistic i amic seu. Mai no frissaven quan dinaven junts. Abans de res, i amb la carta de vins i licors en la mà, escollien el que els semblava més adient, sempre segons el temps, l'estació i el primer plat que pocs instants després comanaven a en Magí, cambrer i propietari del local. Aquell dia escolliren un Ribera del Duero de l'anyada del 94 "perquè és la millor collita del segle", digué n'Eliseo, que n'era entès.

El futbol, les amants del moment i les amants del futur, la política i els negocis eren els temes predilectes. La conversa era anàrquica i anava de banda a banda, sense cap criteri, i sols s'interrompia quan entrava al restaurant qualque dona "de les que fan mirera", deien.

-Veus com podies estar ben tranquil? -digue el batle-. Les obres acabaran aviat i podràs cobrar el que et dec.

- I quan sera això?

- No ho se, però serà abans de la tardor, segur.

La temporada turística anterior havia estat una mica fluixa i n'Andreu Pujades ho tengué malament per fer front a les despeses de la reforma d'un dels seus tres hotels. Tanta sort que no hi hauria cap problema, perquè l'empresa que la feia era de n'Eliseo i arribaren a un acord: "Eixamplarem el camí des pou Nou i les obres les fareu vosaltres. Què et sembla la proposta?" -li va dir.

Dit i fet, i tots contents. El camí des pou Nou era un antic camí de ferradura, estret, mal asfaltat i apedaçat, on els conductors que el transitaven no podien frissar. L'ajuntament que ell presidia demanà una subvenció a la Diputació per fer-lo més ample i més adreçat. No miraren prim, i el projecte va preveure un vial tres vegades més ample que el que hi havia. Tots en traurien profit, perquè així hi hauria feina per a tothom que en volgués fer –deien, quan explicaven la raó de ser d'aquell projecte-. Tan sols un grup molt reduït de veïns varen recollir signatures per evitar que aquell projecte tiràs endavant, perquè esbucava marjades tradicionals, així com el pou que donava nom al camí i un lledoner que, per la seva alçària i gruixària, devia tenir un parell de centenar d'anys.

Cada dijous, just abans de pagar i marxar del restaurant, parlaven una estona amb en Magí que els donava conversa i els solia convidar a la darrera copa. Parlassin del que parlassin, n'Andreu Pujades li demanava que li vengués un parell de rems que hi havia penjats en una de les parets del local.

- No, don Andreu, ja sabeu que no pot ésser. Són un record familiar, del meu padrí que al cel sia.

- Meam, baixa'n un. Has de saber que m'anirien

molt be per embellir el meu hotel de Can Pastilla. Els col·locaria a l'entrada. De quina fusta són? ?li demanà, mentre passava la mà pel tornejat¯. Semblen molt antics, perquè aquesta fusta està ben rostida.

- Crec que estan fets amb fusta de lledoner, pero no n'estic segur. Els va fer el meu padrí, que era pescador, cataliner de soca-rel. Vivia al carrer de Sant Magí, vora l'Hostal Cuba.

En Miquel i na Catalina aprofitaven les nits d'estiu que no hi havia lluna per estimar-se, lluny de qualsevol mirada aliena. Eren furtius i puntuals com un rellotge, tant per arribar com per marxar, però aquella estona, massa curta pels amants de bon de veres, era molt intensa i la passió omplia de sospirs i gemecs la fosca que els protegia. Gràcies a ells vaig ampliar ferm els meus coneixements de la vostra espècie. Em vaig adonar de la importància de l'amor i dels sentiments, però també dels impulsos inevitables del cos.

Arribaven en bicicleta: ell de la part de ponent i ella de la del llevant i, pel que vaig poder xafardejar, els dos aprofitaven la malaltia d'una tia que obligava els pares de na Catalina a absentar-se cada dia un parell d'hores. Amb aquells joves vaig saber el que era el remordiment, el sentiment de culpa, però també l'excitació quan es fa una cosa prohibida i s'aconsegueix burlar els que posen la veda a les passions i al cos. "Estàs segur que això que feim està bé, Miquel?", solia demanar ella mentre es cordava la faldilla. Necessitava escoltar que el que feien no era pas dolent, perquè s'estimaven.

La seva actitud era un crit de denúncia, silenciós i íntim vers les convencions socials i morals. Els únics testimonis de la seva rebel·lia eren ells mateixos i les criatures que habitaven la nit. El que allunyava llurs móns no era la riquesa o la pobresa, sinó els llinatges. Feia temps ferm que les seves famílies respectives estaven enfrontades per mor d'un plet en el qual els dos patriarques es disputaven vint quarterades de vinya. D'ençà d'allò, els dos llinatges començaren una lluita aferrissada en la qual cap integrant de l'estirp podia restar neutral. Per això aquell amor hauria estat entès com una traïció a la nissaga. Malgrat tot, la generositat d'ella envers ell i d'ell envers ella semblava no tenir límits i els dos s'abocaven al foc amorós, primer amb tendresa i dolçor que progressivament esdevenia impetuós i frenètic. "Això és amor o biologia?" - em demanava mentre s'estimaven, ocults pel meu brancam i la lluna absent-.

Els amants tenien una mena de codi secret que refermava o anul·lava la cita acordada la nit anterior, mentre es vestien a corre-cuita. Cada dia ella amb la seva mare passaven pel camí del pou Nou. Aleshores na Caterina deixava caure arran del marge una petxina que en Miquel li dugué en l'única ocasió que havia anat a la mar. La seva closca del musclo era el senyal que en Miquel esperava trobar instants després, quan hi anava àvid d'ardor perquè sabia que aquella nit el desig i la realitat tornarien a ser tot u.

Aquella passió de la qual vaig ésser el testimoni principal es va fer pública: na Maria quedà embarassada i les famílies respectives varen haver de conversar després de molts d'anys de no fer-ho. La reconciliació fou inevitable, entre d'altres coses perquè les vint quarterades de vinya ara tendrien un hereu que esdevindria un dels homes més rics de la vila, perquè va acumular el patrimoni d'ambdós llinatges. Aquest infant, concebut a l'aixopluc de la fosca, va rebre el nom del padrí patern: Andreu. Els seus llinatges eren Pujades i Vic.

- Saps que he pensat, Eliseo? Com que ara està tan de moda això del turisme cultural, a l'entrada de l'hotel de Can Pastilla posaré un expositor de coses pròpies de Mallorca. Farem un poc d'obra i podríem col·locar eines antigues, utensilis casolans i coses d'aquestes. Què en dius, Eliseo?

- Ben pensat. Aixi els estrangers veuran que aquí tenim tradicions. Però jo d'això en sé poc, no et puc ajudar gaire. Jo, d'idees, poques, però tu mana feines¯li contestà Eliseu mentre es duia a la boca un tassó de vi blanc.

- Si que em pots ajudar. Digues a dos dels teus manobres que carreguin les piques de pedra que hi ha a la vora del lledoner i en poder me les duis a ca nostra. Tanmateix les haurem de retirar perquè el nou camí passarà precisament per damunt del pou i de l'arbre. Perquè siguin d'altri poden ser meves. He pensat posar-les al pati de l'hotel. Hi quedaran bé, i a més tothom les podrà veure. Si volem un turisme de qualitat hem de fer

coses d'aquestes: conservar les nostres coses. A Europa la gent estudia més que aquí i quan viatja precisament cerca això, a més del sol i la platja.

A mesura que buidaven dues botelles d'aquell vi blanc, amb el qual acompanyaven un cap roig rostit al forn, les idees brollaven una rere l'altra i el projecte prengué força. L'entusiasme era gran i l'eufòria era tanta que n'Andreu Pujades no s'estalvià de cridar ben fort: "Magí, vine aquí que tu i jo hem de fer negocis. Posa preu als rems del teu padrí! Venga, venga. Posa preu, va!". En Magí se'l mirava sense dir res de darrere el taulell i feia la mitja.

S'acomiadaren i cadascú pujà al seu cotxe. N'Andreu, que encara no havia fet un centenar de metres, agafà el telèfon i sense aturar el vehicle va telefonar al seu amic: "Eliseo, som jo. Em sents? Escolta, quan em dugueu les piques a casa entrau per la portassa de darrere. No importa que ningú sàpiga res d'això.".

Malgrat l'estigmatització amb la qual visqueren, els "Gavatxos", la seva presència fou progressivament tolerada. Sis generacions més tard, una altra Margarida "Gavatxa" seguí les passes de la primera i escoltà el crit de la bruixeria. Era tan bellugadissa com la primera Margarida, sobretot quan la primavera treia als sementers estols d'insectes diferents i feia rebentar tota casta d'herbes. Aquells eren els mesos predilectes de la "Gavatxa". Els dissabtes es reunia amb el bruixam d'altres pobles veïns i juntes passejaven molt poc a poc, observant i conversant vers les propietats que atribuïen a herbes, animals i objectes. Fou aquí quan vaig saber que les meves fulles tenen propietats per retardar la calvície.

Aquella fou la darrera "Gavatxa" i fou precisament l'única que al poble varen estimar. Una tarda, quan passejava pel camí del pou Nou va topar de front amb en Joan, pastor del camí de s'Aigo. Es va retirar per deixar passar la guarda d'ovelles que el precedia i se'n temé que alguna cosa el tenia capficat.

- Que hi ha de bo, sen Joan?

- Ai, si ho sabessis! He caigut en desgràcia. Les meves ovelles es moriran perquè tenen ronya -va dir molt angoixat-. I ara cap mercader no me les vol comprar.

- Si demà véns a ca meva te donaré una untura. I si fas el que te diré aquesta ronya fugirà.

I així va ésser. L'endemà el pastor va anar a cercar l'ungüent de ronya que li havia preparat na Margarida "Gavatxa" dins un gibrell amb saïm, sofre i calç viva. Una setmana més tard la ronya ja havia fugida.

La feta es va escampar arreu de la vila i tothom deixà de mirar la "Gavatxa" com ho havien fet des de sis generacions ençà i, poc a poc, la gent compareixia a casa seva. Es deia que a na Margarida la solien visitar dos cops: la primera, per demanar ajuda per sanar qualque mal; i una altra per donar-li les gràcies.

El veïnatge hi anava per raons molt diverses, perquè na Margarida "Gavatxeta" -com se la va començar a anomenar- tenia tota casta de virtuts per curar molts mals, com els de dents, d'ulls, de morros, de costat o d'orella. La ruda i la rosella eren -segons ella- les herbes més virtuoses. Si algú hi anava amb els ulls inflamats, aleshores feia una decocció de ruda i els deia: "No mireu la ruda com si fos una herba de bruixa, perquè la ruda fa la vista fina". El mateix passava amb la rosella, que era l'escollida per sanar els trastorns de la son i de les emocions.

Però també se la va apreciar no sols perquè guaria els mals, sinó perquè els prevenia. És aquí quan entra en aquesta narració n'Abraham Pinya, un xueta i argenter que, com havien fet els seus avantpassats, que es remunten al segle XII, anava de vila en vila a vendre les peces d'argenteria que fabricava al seu obrador del carrer de la porta del Mar de Ciutat. A n'Abraham, malgrat que moltes vegades havia d'escoltar la glosa burleta que deia "En Miró mirava/ En Picó picava/ En Valls duia la bandera/ en Tarongí és parió/ i tots es xuetons darrere/ formaven sa processó", li agradava ferm el seu ofici d'argenter i venedor ambulant. Felanitx era la vila on feia més vendes, però -com ell deia-: "Tres vendes a Felanitx i una a Porreres fan quatre, que sempre són millor que tres". I per això, no hi havia dijous que no posàs la collera a la bístia per estirar el cabriol i prendre camí cap alguna vila de terra endins. Dins dues bosses de pell portava el que havia fet durant la setmana: botonades de setze botons, polseres de plata, creus

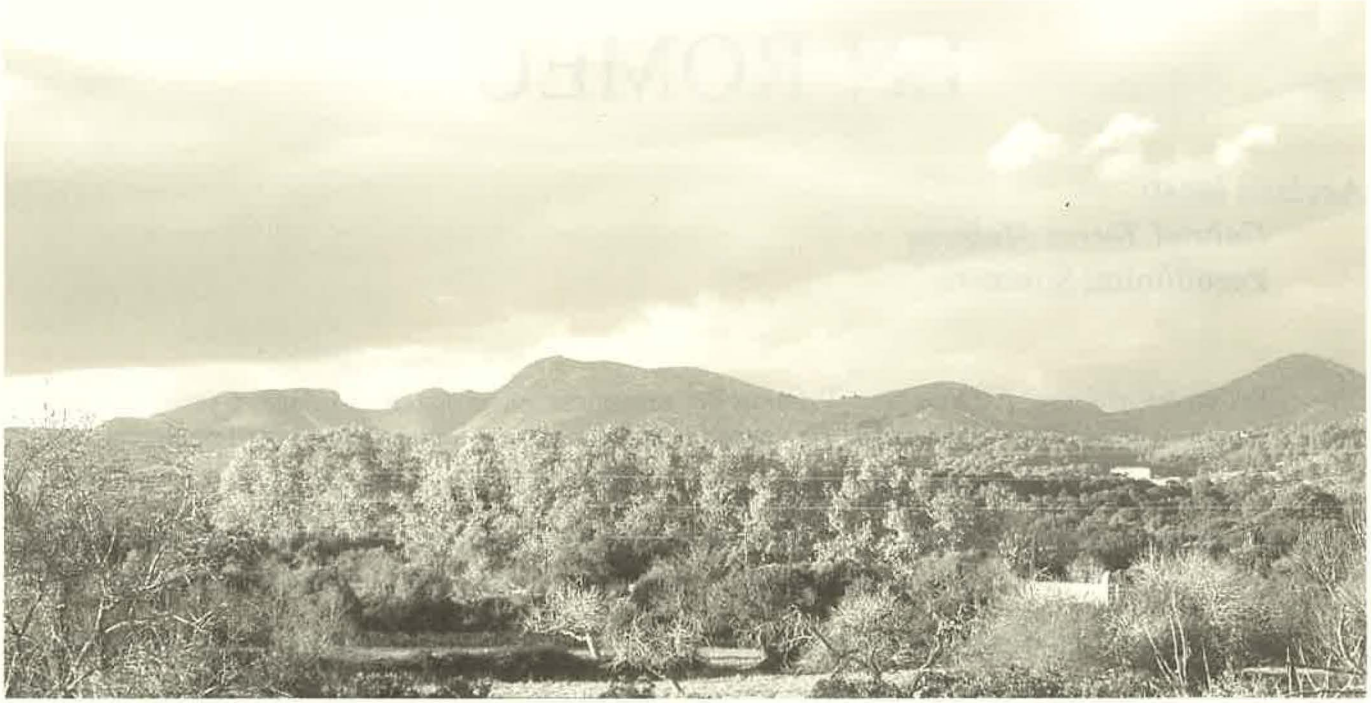

de Malta i arracades de totes les formes que dictaven els gustos, tant els antics com els moderns. Sempre feia el mateix abans de partir: s'encomanava a sant Eloi, patró dels argenters.

Dos cops a l'any n'Abraham visitava la vila que ens ocupa, i la primera casa on s'aturava era ca la "Gavatxa", que era una de les seves millor clientes.

- Què me dus aquesta vegada? -li demanava na Margarideta-. Esper que me facis bon preu.

- A veure, a veure -deia n'Abraham, mentre introduia la mà amb molta cura dins un dels dos sarrons de pell-. Aquí ho tens: tres mans de Fàtima, dues turqueses, tres topazis i un safir. Què vols?

- Deixa'm pensar -deia na Margarida tot fent memòria dels mals i afliccions que tenien les clientes més habituals i amb més possibilitats econòmiques.

- Sí, crec que t'arrambaré un safir amb una cadeneta per prevenir el mal de fetge de dona Xima, i un topazi per dona Magdalena de Son Bet, que passa tanta pena que el seu home deixi d'estimar-la.

Aquesta era l'altra part de la bruixeria de na Margarida: fer conjurs i invocacions amb joies perquè tenguessin propietats màgiques. Les clientes eren sempre de famílies prou benestants, dones i filles dels senyors i amos de les possessions del terme.

- I una mà de Fàtima no me la compraries? Sempre dius que va tan bé per allunyar el mal d'ull.

Aleshores arribava el moment del regateig. Na Margarida deia que ella s'arriscava molt, perquè si una clienta es refeia ella hi perdria tots els estalvis. N'Abraham, per la seva part, sempre li explicava que aquelles peces d'argent i pedres precioses a Palma les vendria pel doble de preu. Sempre es posaven d'acord i quan na Margarida no tenia prou doblers per pagar, l'argenter se'n refiava i acordaven la data per fer el pagament.

En una ocasió quan l'argenter marxava, vora el pou del camí topà amb un jove que cercava el "caminoi per arribar a ca la curandera", digué. En Magí, que així es deia i era pescador, volia que na Margarida "Gavatxa" donàs un cop d'ull a la seva mà esquerra: la tenia plena de fics que feien regruixos de totes les mides i formes. Estava una mica capficat perquè havia d'anar a demanar la mà al pare de l'al·lota que festejava i volia oferir-li una bona impressió. Na Margarida va comptabilitzar fins a un total de setze fics repartits per tota la mà i els va comptar diverses vegades per estar ben segura. Era important saber el nombre exacte, perquè per fer-los desaparèixer resava una oració tantes vegades com fics hi havia a aquella mà.

- Ja esta. Te'n pots anar. No hi tornis a pensar i el dia manco pensat ja no hi seran.

En Magí, que era pescador, a canvi va donar-li una senalla amb gerret i raors que havia pescat aquell mateix matí vora es cap Blanc. Abans de marxar va demanar:

- Que puc tallar dues branques del lledoner que hi ha vora el pou del camí? Són per fer dos rems per al llaüt.

Així va ser com vaig perdre dues de les branques més dretes i gruixades com els braons d'aquell pescador. Abans de marxar digué que amb la fusta que sobràs en faria un flabiol.

- Anau en compte, retirau-vos, que aquest lledoner fa prop de vint metres. Apa, tira.

L'excavadora va posar el seu braç al tronc de l'arbre i començà a empènyer. La resistència d'aquell arbre que s'alçava majestuós va durar tan sols uns minuts, fins que l'arrabassà i caigué amb violència a sobre del coll del pou que quedà destrossat.-

- Res, res, està bé. Tanmateix també havíem d'esbucar el pou –digué l'encarregat.

EN ROMEU...

Accèssit local:
Gabriel Torres Malpesa
Pseudònim: Stonneta

Era un dia qualsevol... Un dia típic d'aquests de finals d'hivern. A pesar de la tristor pròpia de l'estació aquell dia feia bo. Jo estava impedit, colgat i estomacat al llit; feia uns quants dies que un fastigós refredat de cavall no em deixava bategar ni anar a treballar. La febre i el mal d'ossos s'havien menjat el meu aleshores atupat cos i no em trobava d'humor ni per gaire coverbos.

La meva dona obrí la porta de l'habitació; quan ella entrà, la fosca que em bressolava es trencà de sobte i una mica de llum, invasora i tan esmorteïda com jo, em féu obrir costosament els ulls vermellencs, fatigats i de pupil·les acoquinades...

- Joan, en Romeu pareix que no es troba d'allò més bé. Penso que l'hauríem de portar al manescal, a veure que troba. Digue'm, què en feim...? –em va dir n'Aina, la meva dona, amb una veu que denotava preocupació.

Jo, arraulit sota el gruix del tapament, tan sols vaig ser capaç d'emetre un so ronc i sec, que sortí fluixet de la meva irritada gargamella amb intenció d'indicar acord. Per tal que em deixessin descansar i tranquil hauria estat d'acord amb qualsevol cosa que m'haguessin posat al davant...

En Romeu... Ai, en Romeu...! Quins records més macos que em vénen a la memòria quan escolto el seu nom! A pesar dels anys, quan a casa, pel motiu que sia, surt a la conversa, la nostàlgia i l'enyorança s'apoderen dels meus sentiments. Ja m'ho diu sempre, n'Aina: "És que tu ets un blan entendridor empedreït!".

Sovint me'n recordo de quan en Bernat, un amic meu d'infantesa, em va fer l'oferiment de regalar-me un ca. Sempre m'havia fet il·lusió poder tenir-ne un a casa, però per un motiu o l'altre mai m'havia acabat de decidir.

Un cop rumiat i consultada la passa, amb n'Aina el vàrem anar a buscar a una fora vila on en Bernat tenia la camada. Quin goig veure aquelles dotze borles amb cames aferrades i caparrudes escometent el braguer esgarrinxat de sa mare, xuclant i empenyent amb el cap, pensant no ser-hi a temps per tal de nodrir-se. Golafres! La feina va ser haver-ne de triar un. Jo volia -més ben dit-, estava decidit a endur-me'n un mascle i n'Aina hi estigué d'acord.

De tornada cap a casa va ser la meva dona que, de sobte, una mica fuita, digué quasi cridant: "Romeu... sí, Romeu. Li direm Romeu...!". I així va ser com el vàrem batejar.

En Romeu era una bola graciosa, peluda i marronosa, plena de taques i clapes a causa del que més tard sabríem: una la mala nutrició que feia que els cucs se'l menjassin de viu en viu. De seguida jo i n'Aina el portàrem al manescal. Aquell home de semblant amable i senzill no en donava dues pessetes, per la vida d'en Romeu. L'angoixa i la tristor s'apoderaren de la nostra il·lusió davant aquelles paraules tan decebedores.

Però set o vuit injeccions i un grapat de píndoles multicolors feren el miracle. Aquella bola, després d'unes quantes visites més es començà a recuperar i en unes quantes setmanes ja feia goig veure aquell gos menudet, ple de vida i alegria, pegant bots i fent cabrioles simpàtiques.

Passà el temps i en Romeu anava creixent. Sempre m'esperava a la porta de casa quan jo arribava de la feina. M'esperava per jugar amb mi i perquè el portés de passeig. Arribà el dia en què ell mateix anava al carrer i, quan n'estava cansat, tornava. Els horabaixes d'estiu anàvem plegats a la platja. Li agradava molt refrescar-se i nedar; i es feia molt lluny. Jo li tirava bastons i ell de seguida els anava a buscar; i els portava de bell nou perquè els hi tornés a llençar. Altres vegades jo el dutxava a la terrassa de casa, amb la mànega. Que li agradava de molt jugar amb l'aigua ...! Ens divertíem de valent! A l'hivern me l'emportava al partidet de futbol que fèiem amb els amics. En Romeu tornava boig perseguint la pilota cap a tots els costats del camp... Era massa! Això sí, havíem d'anar en compte quan amb la seva barra agafava la pilota, perquè amb un nores ja l'havia foradada.

En Romeu era qualque cosa més que el meu ca. Algú es pot pensar que aquest és el tòpic cursi i l'amanerat discurs de sempre, però no... Jo i ell sabíem amb certesa que no era així. Ell era el meu amic. Sempre m'escoltava i m'entenia, alegre en la meva alegria i pacient en la meva tristor. En una paraula, en Romeu era un amic així com cal... era el meu amic. I és que jo me l'estimava molt, a en Romeu, i ell era l'admiració de tots els meus companys. Fixau-vos si me l'estimava, que arribà un moment en què jo me l'emportava amb mi a treballar. Ell anava assegut tan panxo i satisfet al seient del meu costat dins la furgoneta "dos cavalls". Arribà un moment en què en Romeu formava part principal de les nostres vides i, sobretot, de la meva. En Romeu i jo havíem format un equip, fora cap tipus de dubtes... Un bon equip, érem inseparables.

I un dia a casa arribà el primer fill. I aquí fou quan començà la mala sort d'en Romeu...

N'Aina no volia que el menut estigués en contacte amb el ca. Deia que no era higiènic i que podia produir qualque malaltia a l'infant. A força d'insistir n'Aina aconseguí que jo claudiqués, no sense abans haver discutit el tema moltes de vegades. Al final n'Aina se sortí amb la seva i en Romeu fou portat a la caseta del solar.

Allà... tot sol, abandonat, fora comprendre el per què d'aquell càstig immerescut; fermat a la cadena veia amb tristor com anaven passant els dies. Jo al principi anava sovint a visitar-lo. Tot just sentir la furgoneta -aquella que tantes de vegades l'havia portat d'un lloc a l'altre- i, sobretot, sempre amb la meva companyia, ja començava a lladrar i a remenar frenètic la petita cua. El desfermava i jugàvem i corríem plegats com abans. Després, ell no acabava d'entendre el per què de tornar-lo a fermar. I encara més, quan em veia marxar i es quedava allà sol. Es posava trist a plorar i a gemegar. Jo no el volia sentir, el cor se'm trencava.

Les meves visites cada cop eren més esporàdiques i, també, perquè no dir-ho, de mica en mica l'anava "oblidant". El meu fill, aleshores, havia ocupat el lloc d'en Romeu; d'una altra manera, però al cap i a la fi ja no era el mateix...

Passaren els anys i el pobre Romeu romania sol al solar, estiu i hivern fermat i amb la tristor que l'anava consumint. Els anys no passaven en va: la seva pell no lluïa com abans, havia perdut un parell de dents i queixals; els seus ulls ja eren trist i apagats. Tan sols el meu sogre, indiferent i rutinari, se'n cuidava de portar-li el menjar i l'aigua fresca. Les nostres trobades eren de tant en tant... cada cop més espaiades. Jo, abans el seu amic, l'havia traït; i el que era encara pitjor, l'havia abandonat...

- Joan, el veterinari m'ha dit que en Romeu està molt malament -em va dir n'Aina tornant entrar a l'habitació. I jo aquesta vegada no vaig contestar....

Arran d'aquella notícia em trobava intranquil. No podia aturar de fer voltes dins el llit. Alguna cosa estranya em deia que m'havia d'aixecar per sabre què tenia en Romeu. Aleshores, no vaig poder aguantar més i em vaig aixecar.

En Romeu estava allargat al terra, sota la llimonera que hi ha al pati... Jo me'l mirava de lluny, no es movia. Sols el seu pit s'anava omplint i buidant d'aire d'una manera costosa i massa aviat... El pobre agonitzava. No em veia ni em sentia. Jo em dirigia cap a ell, dubtós i temorenc, quan li vaig dir, amb veu d'angoixa:

- Romeu... què tens, petit meu? Romeu...!

Ell, tot seguit, quan sentí la meva veu va intentar incorporar-se de totes totes. Quasi quasi aconseguí posar-se dret del tot... Fent un esforç per aguantar aquella verticalitat inclinada i tremolosa em mirà amb els seus ulls lluents, quasi de vidre. Si no em diguessin boig crec que fins i tot em va somriure i aixecà una mica la seva poteta. Les nostres mirades plenes d'angúnia es fitaren uns breus segons, els suficients per poder intuir el que passava, els suficients per reviure tots aquells moments viscuts i gaudits devora ell; els suficients per, fora parlar, acomiadar-nos. Em remenà una mica la cua donant-me a entendre que estava content de tornar-me a veure. I, després d'un instant, el pobre animal, fora poder més... s'abandonà. En Romeu m'havia esperat. No volgué morir fora abans acomiadar-se de mi... el seu "amic", aquell amic que un dia el va trair abandonant-lo. Jo, davant la desfeta, em vaig asseure al terra i vaig abraçar el seu cap ara inert amb força i la seva llengua rosada penjava per un costat de la seva boca damunt les meves cames. Les meves llàgrimes queien damunt el seu morro negre i eixut. La meva veu ronca i rompuda es deixava sentir fora massa coherència dient:

-Adéu, Romeu... Adéu, amic meu... No t'he sabut correspondre de la mateixa manera que tu ho has fet amb mi. Romeu.... d'allà on siguis espero que em puguis perdonar.

CONCURS DE NARRATIVA CURTA *Ploma de ferro* 2005

Suplement de ***Cap Vermell*** amb les Narracions guanyadores del premi «ploma de ferro», lliurat a les festes de Sant Bartomeu, l'estiu de 2005.
Les narracions seleccionades corresponen a ***Aïda Estrada Company*** (narració guanyadora), ***Manel Santana Morro*** (accèssit) i ***Gabriel Torres Malpesa*** (accèssit local). Les fotografies són de ***Paco Galian***

Agraïm la col·laboració de ***Ma Àngela Melis*** que ha fet possible la publicació d'aquest suplement i el patrocini de l'**Ajuntament de Capdepera**